

Maandag 28 januari 1918 – enige editie

Parijs, 27 januari. Officieel middagbericht. Er valt niets te vermelden, behalve dat er in de loop van de nacht twee pogingen tot een overval op onze kleine posten van De Panne onder ons vuur mislukt zijn.

Berlijn, 28 januari. Officieel: Ten noorden van Beselare zijn bij een verkenningstocht 18 Engelsen, onder wie een officier, gevangen genomen. De bedrijvigheid van de artillerie was aan bijna het gehele front gering.

Verklaringen van admiraal von Tirpitz en prof. Delbrück.

Berlijn, 20 januari. (Vertraagd). Daar de vaderlandse partij zeer verschillende groepen, die tegen de vredespolitiek van de regering oppositie voeren, in zich verenigt, is het vrijwel onmogelijk bij haar een bepaald programma te formuleren. Het praktische gevolg daarvan is, dat men hun doeleinden afmeet naar de uitgesproken opvattingen van de uiterste annexionisten onder hen. Aangezien wij, buitenlandse journalisten, om verschillende redenen bijna uitsluitend aanhangers van een vrede door schikking en overleg laten spreken, leek het mij van bijzonder belang eens een man, die men als het middelpunt van al de bovengenoemde oppositionele groepen kan beschouwen, te verzoeken, zijn opvattingen voor onze neutrale lezers uiteen te zetten. Daarvoor kwam zeer stellig grootadmiraal von Tirpitz, door de politieke rol, die hij in de oorlog gespeeld heeft, en als voorzitter en vertrouweling van alle groepen, die in de vaderlandse partij verenigd zijn, in de eerste plaats in aanmerking. De grootadmiraal heeft de vriendelijkheid gehad voor mij in een gesprek zijn politieke opvattingen uiteen te zetten en aan de openbaarmaking van het volgende zijn goedkeuring te verlenen.

Mijn eerste vraag betref zijn verlangens met betrekking tot de toekomst van België.

Uit het antwoord bleek dat admiraal von Tirpitz geen bijzondere belangstelling voor het Waalse België koesterde. Over Vlaanderen zegde hij echter: "Wij wensen in de eerste plaats dat Engeland in de toekomst niet meer in staat zal zijn, dat land voor een roofzuchtige overrompeling op ons te gebruiken. Verder willen wij ook de Vlamingen bevrijden van de smadelijke onderdrukking door de Franse elementen.

"Jullie, Hollanders, zijn niet sterk genoeg om de Vlamingen voldoende steun te verschaffen. Dat kan alleen een sterk Duitsland. Deze twee oogmerken mogen wij mijns inziens nooit opgeven."

"Stelt uwe excellentie zich die oplossing voor, in de vorm van een inlijving van Vlaanderen door Duitsland?" Vroeg ik.

"Geenszins," was zijn antwoord. "We willen geen enkele natie van Europa van haar onafhankelijkheid beroven."

"Nodig is voor die oogmerken alleen – gelijk ook door de Raad van Vlaanderen voorlopig gewenst geacht wordt – een militaire bezetting en een duikbootbasis?" Was een verdere vraag.

"Jawel, maar daarin ligt geen agressieve positie tegen Engeland. Wij willen, overeenkomstig ons volkskarakter, vrede. Bovendien zouden de Vlaamse steunpunten geenszins voldoende zijn voor het voeren van een agressieve politiek. Wij wensen slechts een positie, die voldoende is om de Engelse en de Amerikaanse wereld voor een hernieuwing van hun aanvallen te laten terugdeinzen."

"Maar u wenst nog, dat een onafhankelijk Vlaanderen op Duitsland zal steunen?" Bracht ik in het midden.

"Waarschijnlijk zal het vanzelf daartoe komen, op economisch gebied bijvoorbeeld. Vlaanderen zal het zelf wensen. Het zal niet sterk genoeg zijn, om op eigen benen te staan. Het zal Duitsland als beschermende mogendheid nodig hebben. Voor ons komt het er echter alleen maar op aan, Vlaanderen op doelmatige wijze te onttrekken aan het lot, waardoor het voor Engeland op het vasteland als versterking dient en door Frankrijk verdrukt wordt."

"Maar hoe denkt u zich dan de toekomstige staatsvorm van Vlaanderen?" Vroeg ik verder.

"Daarover behoeven wij nu ons hoofd niet te breken. Bij de vredesonderhandelingen zal men wel een geschikte regeling vinden."

"En Antwerpen?" Vroeg ik daarna. "Zal dat niet een deel van de maritieme basis moeten vormen; en welk standpunt neemt u in ten aanzien van het Scheldevraagstuk?"

Het antwoord, dat met opzettelijke nadruk gegeven werd, luidde: "Dat zal alles blijven zoals het is. Geen van de bestaande rechten van Nederland mag in het minst gekrenkt worden. Dat moet een besliste eis zijn."

Daarna kwam de algemene politieke ter sprake.

"We moeten," zo zegde de admiraal, "van de vrede verlangen, dat hij ons een veilige bescherming biedt tegen de vernieuwing van de aanvallen van een naijverig Engeland. We willen niet in het lot der mogendheden delen, die in de loop der eeuwen door Engeland van hun macht beroofd zijn. Tegenover het Engels-Amerikaans gevaar bestaat maar één middel, en dat is een macht als tegenwicht, die zo sterk is, dat een overrompeling geen kans van slagen heeft. Dit is slechts hierdoor te bereiken, dat Duitsland bij de vrede, ook onder de wereldomstandigheden die door de oorlog gewijzigd zijn, zulk een

grote macht krijgt, dat het zijn wereldpositie kan handhaven. Hiervoor zou het ook van bijzonder belang zijn, dat de staten van het Europese vasteland de gemeenschappelijkheid van hun belangen begrepen en daaruit hun gevolgtrekkingen maakten. Want de twee grote, wedijverende groepen, tussen wie ook na de oorlog de economische strijd niet zal ophouden, zijn in werkelijkheid het vasteland van Europa en de trans-Atlantische gemeenschap, wiens naar de kant van Europa gericht hoofd nu eenmaal Engeland is. Slaagt Europa er in, zich, tot bescherming van zijn vrijheid tot ontwikkeling van zijn beschavings- en economische belangen, tegen die mogendheden te verenigen, dan zouden Duitslands politieke oogmerken bereikt zijn".

"Welk standpunt neemt u in tegenover de inlijving van het bezette Franse gebied?" Vroeg ik verder.

Met een schouderophalen antwoordde de admiraal: "Frankrijk zou het zeker van ons verdiend hebben. Wel 20 maal heeft het ons in de loop van de drie laatste eeuwen aangevallen. De Fransen zijn naar de vorm innemende mensen. Enkel hebben zij de onaangename eigenschap, dat ze van tijd tot tijd bloed moeten zien, hetzij bloed van anderen, hetzij hun eigen bloed."

"Maar zou een inlijvingspolitiek tegenover Frankrijk de mogelijkheid van een aaneensluiting van het vasteland niet zeer twijfelachtig maken?" Was mijn vraag.

"Zeker, maar daartegenover staan weer andere dingen. Denkt u, dat wij reden hadden om er rouwig over te zijn, dat wij na 1871 hoge bergen tussen ons en Frankrijk gelegd en de vesting Metz genomen hebben? Ook zonder die dingen zou Frankrijk onze vijand gebleven zijn, en hoe zouden wij er nu dan bij het uitbreken van de oorlog voor

gestaan hebben? Met dat al ben ik niet een principiële voorstander van een inlijving van Frans gebied."

"En wat denkt uwe excellentie van het koloniale vraagstuk?"

"We moeten alles terughebben. Over eventuele veranderingen zou men echter kunnen praten."

Ten slotte kwamen we nog eens te spreken over de verhouding tot Engeland.

"U gelooft dan niet," zo vroeg ik, "aan de mogelijkheid van een vrede door schikkingen en overleg met Engeland – zelfs niet als de tegenwoordige Engelse regering aftrad?"

"Aan een verandering van regering zou men nauwelijks een beslissende betekenis kunnen hechten. Daarvoor is de continuïteit in Engeland te groot. Een vrede door schikking zou mogelijk zijn, als Engeland ons wilde geven, wat we nodig hebben, maar dat zal het vrijwillig nooit doen. Daarom zullen wij het moeten dwingen. Ons onwrikbare leger, onze vloot en onze duikboten zullen het klaar spelen."

"Dat zal echter nog wel veel tijd kosten?" Merkte ik op.

Het antwoord luidde: "Een bepaald tijdstip kan men daarvoor niet aangeven. We hebben onze vijanden zeer veel tijd tot tegenmaatregelen gelaten. Ook hebben we vermoedelijk niet gerekend op de brutale roof tegenover de onzijdige scheepvaart. Maar het succes is zeker, alsof wij voet bij stuk houden. Wij kunnen het langer uithouden dan de Engelsen en hun vrienden."

Berlijn, 27 januari. Nadat grootadmiraal Tirpitz, de voorzitter van de vaderlandse partij, mij zijn opvattingen uiteengezet had, heb ik een

gesprek gezocht met een van de voornaamste leiders van de richting van schikking

Prof. Hans Delbrück, die deze week als gast van de universiteit te Utrecht het woord zal voeren, leek mij daarvoor de man, die daarvoor bij uitnemendheid in aanmerking kwam. Hij is onder de Duitse academische leraars een van de eersten geweest, die tegen het optreden van de nationalistische professoren in het openbaar partij heeft gekozen. Van meet af aan, in de tijd toen er nog grote zedelijke moed voor nodig was, om tegen de oorlogshartstochten op te komen, heeft hij onvervaard de opvattingen verkondigd, die hij nu in het gesprek met mij uitte. Al de illustere mannen van de Duitse wetenschappen, die voor schikking en verstandig handelen zijn opgekomen, geleerden als Harnack, Tröltzsch, Waldeyer, Nernst, Emil Fischer, Schmöller, Meinecke en zovele andere zijn hem in dit opzicht als hun leider gevolgd. Men kan hem dus beschouwen als de man, die geroepen is, de opvattingen te vertolken van het Duitse intellect, dat naar een schikking tussen de volkeren streeft.

Professor Delbrück heeft mij de volgende verklaring gedaan, die ik tekstueel weergeef:

"Alle volkeren, overal, zijn thans in twee kampen verdeeld. Het ene wil de oorlog voortzetten, om de vijand zo volledig mogelijk er onder te krijgen, het andere zoekt naar een schikking. De prominentste man van de eerste richting in het ententekamp is Lloyd George; in Duitsland is het grootadmiraal Tirpitz. In deze parallel is met de gelijkheid ook tegelijk het verschil aangeduid. Admiraal Tirpitz is een gepensioneerd officier en particulier, Lloyd George heeft, als leidend staatsman de macht in handen. In Duitsland zijn de keizer, de regering, de overgrote meerderheid van de rijksdag en een nog grotere meerderheid onder het volk bereid en besloten, om naar een vrede door schikking en overleg te streven en die te aanvaarden.

Zoeven hebben wij het bewijs gekregen, dat feitelijk de massa van het volk dat standpunt inneemt. De conservatieven hebben bij de tussentijdse verkiezing in het district Bautzen-Kamenz de zetel in de rijksdag verloren, die ze sedert de oprichting van het rijk in hun bezit hebben gehad. Het zal juist zijn, dat de richting van Tirpitz ook in het leger haar aanhangers heeft, maar dat zal bij de andere volkeren ook wel zo zijn, en het ligt in de aard der zaak dat soldaten geneigd zijn, de strijd waarin ze eenmaal verwickeld zijn, tot het uiterste uit te vechten. Van beslissende betekenis is echter, dat deze, wat wij noemen, al-Duitse richting de leiding in de staat niet heeft en haar nooit zal krijgen, reeds hierom niet, omdat ze in het geheel niet kan aangeven, wat ze eigenlijk wil. Ze zweert, dat ze er volstrekt niet aan denkt, België te willen inlijven, maar fantaseert tegelijk over een heerschappij over de Vlaamse kust, die wel zonder inlijving van België in het geheel niet uitvoerbaar is. Ik heb zelf een klein geschrift geschreven, waarin ik aangetoond heb, dat we niet eens militair voordeel daarbij zouden hebben, omdat wij immers door ons in België te nestelen, noodzakelijkerwijze Nederland in het kamp van onze vijanden zouden drijven, dus onze macht niet zouden versterken, maar verzwakken. Men beklagt zich, dat graaf Hertling, de rijkskanselier, in zijn laatste rede niet duidelijk genoeg gezegd heeft, dat Duitsland de integriteit en soevereiniteit van België niet denkt aan te tasten. Ook ik ben van mening, dat Hertling dat nauwkeuriger had moeten zeggen, opdat de grote massa een sterkere en duidelijker indruk verkregen had van de positie, die de Duitse diplomatie inneemt, en van de doelen, die zij nastreeft. In werkelijkheid echter heeft de rijkskanselier voor ieder die nauwkeurig toeziet, met voldoende duidelijkheid gesproken.

"Diplomaten beschouwen het nu eenmaal als hun taak, om zich heel voorzichtig uit te drukken. Graaf Hertling staat echter als lid en leider van een grote partij sedert 40 jaar in het openbare leven en men kent

zijn wereldbeschouwing. Niets is verder van hem dan machtspolitiek. Alles wat hij denkt en doet, heeft een ethische grondslag. Hij is katholiek, ik ben protestant, en onze ethiek is, theoretisch, verschillend geformuleerd. In de praktijk bestaat echter in de opvatting, dat ook het staatsleven in de ethiek zijn wortels moet hebben, geen verschil. Men schijnt in de wereld nog niet voldoende beseft te hebben dat Duitsland thans op de hoogste plaats zulk een staatsman heeft, die de overweldigende meerderheid van het volk achter zich heeft. Men beeldt zich in, dat de richting van Tirpitz bij ons toch nog eens de macht in handen zou kunnen krijgen. Maar die vrees is volmaakt ongegrond. De woedende aanvallen van de al-Duitsers op de keizer, die voor Duitsland iets ongehoord zijn, bewijzen voldoende, dat de keizer zelf met zijn opvattingen aan onze kant staat. Het is heel treurig dat het lijden van de mensheid zo verlengd wordt door een kunstmatig gevoed, volkomen ongegrond wantrouwen. Als men ons in Duitsland verwijt dat wij met hetzelfde wantrouwen jegens Lloyd George bezielde zijn, die nu immers toch ook heel gematigd gesproken heeft, dan antwoord ik dat het een groot verschil is, om een staatsman, die ons nog kort geleden met verplettering bedreigd heeft, nu plotseling een vriendelijker toon aanslaat of dat men met een staatsman te doen heeft, die steeds gematigdheid betracht heeft. Zouden de Engelsen soms in ons vertrouwen krijgen, als grootadmiraal Tirpitz rijkskanselier werd en tegelijk verzekerde, dat hij een vrede door schikking en overleg wilde?"

Het Engelse bericht van de 25^e, over de strijd in de lucht, meldt dat er op die dag 10 Duitse vliegtuigen naar beneden werden geschoten, terwijl er zes stuurloos moesten dalen. De Engelsen misten een vliegtuig.

De Engelsen bombardeerden Duitse vliegvelden in de nabijheid van Gent en wierpen ruim 160 bommen op een nieuw Duits vliegveld ten westen van Doornik.

Het bericht van de volgende dag zegt, dat er weinig werkzaamheid in de lucht was ten gevolge van de mist. Anti luchtvaartgeschut velde een Duitse vliegtuig. Er werd een luchtaanval gedaan op Trier.